

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра менеджменту організацій

Допущено до захисту
Завідувач кафедри
д.е.н., проф. Кузнецова І.О.

_____ (підпис)
“ ____ ” _____ 2024 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня бакалавра
зі спеціальності 073 "Менеджмент"

на тему: **«Управління витратами промислового підприємства»**
(назва теми)

Виконавець:

студент факультету менеджменту,
обліку та інформаційних технологій

Шумивода Дмитро Сергійович

(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

Науковий керівник:

к.е.н., ст. викладач

(науковий ступінь, вчене звання)

Піскун Альона Валеріївна

(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

ОДЕСА – 2024

ПЛАН

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ ПІДПРИЄМСТВА	5
1.1. Економічна сутність та класифікація витрат підприємства	5
1.2. Система управління витратами.....	14
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ТА ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ ТОВ «ТЕЛЕКАРТ-ПРИЛАД»	25
2.1. Загальна характеристика та аналіз фінансово-господарської діяльності ТОВ «Телекарт-Прилад».....	25
2.2. Аналіз динаміки та структури витрат підприємства.....	34
2.3. Економічна ефективність заходів щодо оптимізації витрат ТОВ «Телекарт-Прилад».....	40
ВИСНОВКИ	46
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	48

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. У сучасних умовах ефективна діяльність підприємств залежить від їх конкурентоспроможності. Конкурентоспроможність, у свою чергу, залежить від задоволення потреб споживачів. А задоволення потреб споживачів досягається за рахунок високої якості продукції та її доступної ціни.

Доступна ціна продукції досягається за рахунок зниження витрат виробництва. Зниження витрат виробництва можливе лише за умови ефективного управління ними.

Ефективне управління витратами є важливим завданням для будь-якого підприємства. Воно дозволяє досягти оптимального рівня витрат виробництва, що підвищує конкурентоспроможність продукції та сприяє економічному зростанню.

Метою дослідження є поглиблення теоретичних основ та розроблення практичних рекомендацій щодо процесу управління витратами на підприємстві.

Досягнення поставленої мети зумовлює вирішення наступних *завдань*:

- визначити природу та сутність витрат підприємства;
- систематизувати методи управління витратами;
- подати загальну характеристику підприємства;
- проаналізувати динаміку та структуру витрати підприємства;
- розробити заходи вдосконалення системи управління витратами підприємства та розрахувати їх ефективність.

Об'єктом дослідження є ТОВ «Телекарт-Прилад».

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, науково методичних положень та практичних рекомендацій щодо системи управління витратами підприємства.

Методологія дослідження. Були використані наступні методи дослідження для вирішення поставлених завдань: методи теоретичного узагальнення та порівняння, метод системного аналізу та абстрагування, методи синтезу, індукції та дедукції, методи побудови таблиць, схем і графіків, статистичні методи дослідження.

Інформаційною базою були наступні ресурси: навчальна література, ключові публікації вітчизняних та закордонних вчених, що стосуються управління витратами та їх формування. Також використовувалися монографії, статті у наукових виданнях, а також фінансова звітність і документація з обліку у ТОВ "Телекарт-Прилад".

Структура і обсяг роботи. Дипломна робота складається із вступу, 2-х розділів, висновків, списку використаної літератури, який включає 33 найменувань. Основний текст становить 54 сторінки друкованого тексту. Робота містить: 11 таблиць, 19 рисунків.

ВИСНОВКИ

1. Аналіз теоретичних підходів до поняття "витрати" вказує на існування основних підходів, таких як вартісний, цільовий, бухгалтерський, ресурсний та альтернативної вартості. Це дозволяє розглядати витрати підприємства як ресурси, такі як праця, сировина, матеріали, основні засоби та фінансові ресурси, виражені у грошовій формі, які використовуються для отримання прибутку або досягнення інших цілей.

2. Класифікація витрат важлива для створення чіткої структури відповідно до завдань. Сучасна класифікація включає близько двох десятків груп, таких як об'єкт витрат, технологічний процес, періодичність виникнення, економічні елементи, статті витрат, носії, обсяг виробництва, релевантність, додатковий обсяг випуску, періоди, керованість, контроль, нормування, місця виникнення та фактори виробництва.

3. Система управління витратами розглядається як підсистема загальної системи управління підприємством. Управління витратами включає управлінські дії, спрямовані на досягнення високих економічних результатів. Це включає раціональне нормування, оптимальне планування, бухгалтерський облік, економічний аналіз та контроль витрат підприємства.

4. За свою історію ТОВ «Телекарт-Прилад» пройшов довгий шлях розвитку. Компанія з маленького виробника електроприладів і радіоелектронної апаратури побутового призначення перетворилася на одного із провідних виробників засобів обліку електроенергії в Україні. Компанія постійно розвивається і впроваджує нові технології, що дозволяє їй випускати якісну продукцію,

5. Одним із ключових напрямків вдосконалення управління витратами на ТОВ «Телекарт-Прилад» є перегляд основних функцій цього процесу, які на сьогодні вважаються неефективними. Для досягнення цієї мети рекомендується перегляд складових управління витратами на підприємстві на ключових етапах прийняття управлінських рішень.

6. Також підприємству запропоновано наступні заходи для оптимізації витрат: зменшити середній рівень оплати праці на 2%, змінити постачальника тари та здавати частину складських приміщень в оренду, змінити моделі ДБЖ. Всі вони разом за рік дадуть загальну економію в сумі близько 3227,09 тис. грн.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ Д

1. Андрющенко Н.С. Суть і значення витрат: історичний аспект. Економічна теорія та історія економічної думки. 2007. № 5. С. 3-7.
2. Сорока С. Сутність витрат: історичний аспект//Економічний аналіз: зб. наук. пр. каф. екон. аналізу Тернопіл. нац. екон. ун-ту. Вип. 6.– Тернопіль: ТНЕУ, 2010.– С. 152-154.
3. Мельник О.С. Тенденції розвитку витрат через призму історії. Наукове мислення. 2014. URL: <http://naukam.triada.in.ua/index.php/konferentsiji/48-visimnadtsyata-vseukrajinska-praktichno-piznavalna-internet-konferentsiya/394-tendentsiji-rozvitku-vitrat-cherez-prizmu-istoriji>.
4. Родіна О.В. Сучасні підходи до визначення сутності категорії "витрати" // Економіка і суспільство №9. 2017. Мукачево: МДУ. – С.1181-1185.
5. Податковий кодекс України від 2.12.2010 р. № 2755-VI. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
6. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 № 996 – XIY ВР. URL: : <http://zakon1.rada.gov.ua/>
7. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» від 31.12.99 р. № 318, зі змінами і доповненнями. URL : <http://zakon.rada.gov.ua>
8. Дерій В.А. Термін «витрати» і його трактування для потреб обліку і контролю. Галицький економічний вісник. 2010. № 1(26). С. 154-160
9. Півнюк О.П. Економічна суть, класифікація витрат виробництва та собівартості продукції в умовах глобалізації економіки України. Економічні науки. Облік і фінанси. 2010. № 7 (25). Ч. 2. С. 506-524.
10. Андросенко О.О. Економічна сутність витрат виробництва та їх роль у системі управління діяльністю промислових підприємств. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Економіка і менеджмент. 2016. Вип. № 15. С. 122-126.

11. Божко М. В. Управління витратами виробництва продукції рослинництва на сільськогосподарських підприємствах: автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.00.04. Мелітополь, 2019. 20 с.
12. Дубиніна С. М. Формування векторів управління витратами виробництва промислових підприємств: дис. ... доктора філософії: 051 / Запорізький національний університет. Запоріжжя, 2020. 340 с.
13. Піскун А. В. Теоретичний аспект управління витратами підприємства. Науковий погляд: економіка та управління. 2020. №4 (70). С. 55 – 59.
14. Родіна О.В. Сучасні підходи до визначення сутності категорії «витрати» Економіка і суспільство, 2017. Вип. №9. С. 1181-1186.
15. Чорна М.В., Смірнова П.В., Бугріменко Р.М. Ч – 75 Управління витратами : навч. посіб. / М. В. Чорна, 2017. – 166 с. URL: <https://xn--e1ajqk.kiev.ua/wp-content/uploads/2019/12/Upravlyannya-vitratami-CHorna-M.-V..pdf>.
16. Васюта В., Ткаченко А., Разно М. Економіка українського бізнесу в сучасних умовах. Галицький економічний вісник. 2022. Том 78-79. № 5-6. С. 138-145.
17. Квасницька Р. С. Теоретичний базис управління витратами підприємства. Modern economics. 2022. № 34. С. 50-54. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRNmodecon_2022_34_9
18. Артамонова Н.С., Акулюшина М.О. Управління витратами : навч. посіб. Київ: Центр навчальної літератури, 2016. 116 с.
19. Фостолович В.А., Сімаков О.О. Місце управління витратами в сучасній системі управління підприємством. Економіка та держава. 2019. № 10. С. 36-45. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRNecde_2019_10_8
20. Назаренко, Сергій, і Максим Фейш. 2023. «ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ НА ПІДПРИЄМСТВІ». Економіка та суспільство, вип. 57 (Листопад). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-57-40>.

21. Ляшко І. І., Єременко О. М. Дослідження методів управління витратами на сучасних підприємствах. Східна Європа: економіка, бізнес та управління. 2019. Вип. 4 (04). С. 163–166
22. Голубовський Л.М. Аналіз сучасних методів управління витратами. Галицький економічний вісник. 2019, № 1(26). С. 187-192
23. Григорова З.В., Кваско А.В. Сучасні методи управління витратами підприємства. Економіка та управління підприємствами. Науковий погляд: економіка та управління, № 2 (72), 2021. С. 18-224
24. Ляшко І.І., Єременко О.М. Дослідження методів управління витратами на сучасних підприємствах. Східна Європа: економіка, бізнес та управління. Випуск 4 (04) 2016. С. 163-166.
25. Маркіна І. А. Теоретичні основи управління витратами підприємства. Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво. 2020 р. № 4 (115). С.140-147.
26. Чубірка Г. І. Методи оптимізації витрат підприємства у ринкових умовах. Науковий вісник Мукачівського державного університету. Серія Економіка. 2016. № 2(6). С. 118–124.
27. Балабаш О. С. Обґрунтування потенціалу фінансової стійкості підприємства як економічної категорії / О. С. Балабаш, В. В. Коваль // Науковий вісник. – 2010. – № 17 (118). – С. 14-21.
28. Фесенко В. В., Воронцова Л. А. Аналіз фінансових результатів підприємств України. Ефективна економіка. 2020. № 1.
29. Рзаєв Г.І., Слива А.В. Напрями аналізу фінансового стану підприємства у розрізі потреб економіки. Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. 2020. № 3, С. 118-120.
30. Колосінська М. І., Бойда С. В., Семенко О. О. Оцінка фінансового стану підприємства з метою удосконалення його фінансової стратегії. Ефективна економіка. 2020. № 4. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7830>

31. Замула І.В. Аналіз фінансового стану підприємства в умовах комп'ютеризації. Наукові записки національного університету «Острозька Академія», серія «Економіка». 2020, №16 (44), С.199-208.

32. Кузнецова І.О. Діагностика в процесі стратегічного управління підприємством: місце та структура // Вісник соціально-економічних досліджень., Одеса: ОНЕУ. – 2016. – Вип. 1(60). – С. 142-149 .

33. Карпенко Ю. В. Формування системи планових показників діяльності підприємства на засадах процесно-орієнтованого підходу / Ю. В. Карпенко // Проблеми і перспективи розвитку підприємництва: Збірник наукових праць Харківського національного автомобільнодорожнього університету. – 2016. - 1(12). – С. 88-95.